

Mange af andelshaverne solgte med blødende hjerte, men man havde ikke noget valg, eftersom der ikke længere var aftagere til mejeriets produktion. MD er en supermagt inden for mejeriproduktionen, som det er svært at hamle op med.

For landdistrikterne har ikke mindst centraliseringen inden for landbruget haft alvorlige sociale og kulturelle konsekvenser. Arbejdspladser forsvinder, og livet i lokalsamfundene bliver fattigere, når man ikke længere mødes i mejeriudsalget og ikke mere kan sætte det lokale smør eller den særlige ost fra det lokale mejeri på søndagens frokostbord.

I 1970 kunne man inden for en radius af 10 km finde ikke mindre end 12 mejerier omkring Lindum, men i dag er de alle lukket. Som sagt var der i 1960 1.200 mejerier i Danmark, i 1990 kun 17. Samtidig skønner Miljøministeriet, at der i løbet af de sidste 10 år er forsvundet 700 butikker i landdistrikterne. Takket være de lave benzin- og energipriser kan det ganske enkelt betale sig at køre længere med råvarer og produkter. Siden begyndelsen af 1980'erne er prisen på benzin faldet med mere end 30 pct. målt i faste priser, og dermed er det blevet stadig mere fordelagtigt af centralisere både produktion og handel. Der er økonomi i at lade folk køre langt efter det daglige brød og arbejde, men det har miljøet og landdistrikterne til gengæld måttet bøde for.

Alligevel – og heldigvis – går det mange steder den rigtige vej for livet på landet. Affolkningen af landdistrikterne er på vej til at vende. F.eks. havde landkommunerne i Vejle Amt større tilflytning i første halvdel af 1995 end bykommunerne, og samtidig syder og bobler det med nye initiativer i landdistrikterne. Flere små mejerier er blevet landskendte for deres nye økologiske produktioner. Det gælder bl.a. Fanø Mejeri, Thise Mejeri ved Skive, Nørup Mejeri ved Egtved og Løgismose på Fyn. Andre steder bruges det nedlagte mejeri som lokalt kulturcenter. I Sdr. Bjært ved Kolding har den lokale beboerforening f.eks. omdannet det gamle mejeri til samlingssted for lokalbefolkningen.

For regeringen har det været magtfuldende at give landdistrikterne gode udviklingsmuligheder. I marts 1993 fremlagde regeringen således en handlingsplan for landdistrikterne. Planen omfatter en bred vifte af initiativer, der skal fremme erhvervsudvikling, service og bosætning i de tyndt befolkede områder, og målet har først og fremmest været at understøtte landdistrik-

ternes egne ideer og potentialer. Erfaringerne viser allerede nu, at et lille skub ofte er tilstrækkeligt for at skabe nyt liv på landet. Således har Indenrigsministeriets landdistriktpulje på 17 mio. kr. årligt ydet hjælp til ikke mindre end 350 projekter.

Ligeledes har Trafikministeriets forsøgspulje på 60 mio. kr. til fremme af alternativ kollektiv trafikbetjening i mindre byer og tyndt befolkede områder givet anledning til spændende nye måder at tilrettelægge den fælles transport på. Det drejer sig bl.a. om en kombination af almindelig bustransport og taxalignende kørsel. Erfaringerne fra de mange forsøg vil i den kommende tid blive samlet og videreformidlet til landkommunerne og amterne, som har ansvaret for at udforme et lokalt og godt trafiktilbud.

På miljøområdet har Den grønne Fond i Miljøministeriet og Kulturfonden og Bygge- og Anlægsfonden i Kulturministeriet understøttet mange projekter med fine fremtidsperspektiver for landdistrikterne. Som eksempel kan nævnes Den grønne Fonds støtte til en miljøvejleder til de danske småøer gennem Ærø's Miljø- og Energikontor. Projektets formål har været at skabe nye løsninger for de små øers særlige miljøproblemer, f.eks. med drikkevandsforsyning og spildevandsudledning.

At der så absolut er grund til at være optimistisk på landdistrikternes vegne skyldes især fire forhold: For det første er det økonomiske opsving kommet landkommunerne til gavn. Det viser sig bl.a. i, at ledighedsprocenten er mindre i landkommunerne end i resten af landet. I december 1995 var ledigheden i de mindre landkommuner faldet til 8,3 pct., næsten 1 pct. under landsgennemsnittet, og dermed er arbejdsløsheden i de små kommuner faldet med 3 pct. i løbet af 1995. Tallene, som stammer fra Indenrigsministeriet og Økonomiministeriet, punkterer dermed myten om, at alt går langsommere på landet.

For det andet har den grønne bølge været livgivende for landdistrikterne. Mindre gårde overlever som økologiske landbrug, og mange steder eksperimenteres der med dørsalg og gårdbutikker, ofte med udgangspunkt i tidens nye værdier og etik: Det er lokalt produceret, og du kan selv se, hvordan dyrene har haft det. Natur og miljø er blevet et knapt gode, som får mange til at opgive byens pulserende liv til fordel for et renere og mere stille liv på landet, og hertil kommer, at landkommunerne ofte formår at levere de servicetilbud – også på kulturområ-